

МИНИСТАРСТВО ЗА ОБРАЗОВАЊЕ И НАУКУ

БИРО ЗА РАЗВОЈ ОБРАЗОВАЊА

Наставни програм

Ликовно образовање за VII разред

Скопље, 2023. годину

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О НАСТАВНОМ ПРОГРАМУ

Наставни предмет	Ликовно образовање
Врста/Категорија наставног предмета	Обавезни
Разред	VII (седми)
Теме/Области наставног програма	• Ликовни језик • Дводимензионална уметност • Тродимензионална уметност
Број часова	1 час недељно/36 часова годишње
Опрема и средства	• Компјутер, пројектор, дигитална камера, мобилни телефон (апликације), паметна табла, штампач, итд. • Интернет и образовни софтвер. • Папир, оловка (В и НВ), угаљ, дрвене бојице, туш и оловка, суви пастел, маркери, четке, темпера боје, акрилне боје, водене боје, гваш, маркери, лепак, маказе, гипс, матрикс, картон, перје, ваљак, ракел. • Сапун, восак, алуминијумска фолија, пластика, амбалажа, жица, платно, вуна, конопац, лепак за дрво, лопатице, хефталица. • Репродукције уметничких дела, ученичких радова, фотографија, часописа, књига, дизајнерских производа итд.
Норматив наставног кадра	Наставу ликовног образовања у седмом разреду може да изводи лице које је завршило: • студије ликовне уметности, наставни смер, VII/1 или VI A (према МРК) и 240 ЕКТС; • студије ликовне уметности, други ненаставни смер VII /1 или VI A (према МРК) и 240 ЕКТС и стечену педагошко-психолошку и методичку спрему на акредитованој високошколској установи.

ПОВЕЗАНОСТ СА НАЦИОНАЛНИМ СТАНДАРДИМА

Резултати учења наведени у наставном програму воде ка стицању следећих компетенција које су обухваћене у области **Уметнички изражавање и култура** Националних стандарда:

	<i>Ученик/ученица зна и/или уме да:</i>
VIII-A.3	изражава сопствене идеје, искуства и емоције, користећи уметничке или друге облике креативног изражавања (индивидуалног или колективног);
VIII-A.6	идентификује разлике и сличности између сопствене културе и других култура у свом непосредном и ширем окружењу и анализира њихову повезаност и међузависност;
VIII-A.9	препозна и објасни како је култура којој припада (укључујући традицију и религију) утицала на формирање његовог/њеног идентитета и погледа на свет;
VIII-A.11	препозна присуство етноцентризма и идентификује елементе у култури који доприносе његовом испољавању;
VIII-A.12	тумачи (интерпретира) свет не само из угла припадника сопствене културе већ и из перспективе других култура.
	<i>Ученик/ученица разуме и прихвата да:</i>
VIII-B.1	уметност и други облици културног изражавања доприносе разумевању и мењању света;
VIII-B.3	поштовање и унапређење сопствене културе доприноси јачању културног идентитета и достојанства.

Наставни програм укључује и релевантне компетенције из следећих области Националних стандарда:

Језичка писменост

	<i>Ученик/ученица зна и/или уме да:</i>
I-A.1	изражава и преноси своје мисли, осећања, информације и ставове у различитим ситуацијама комуникације на свом матерњем језику кроз различите медије и у различите сврхе;
I-A.2	познаје и користи различите облике писменог изражавања: књижевне (песма, приповетка, излагање/говор, књижевни есеј, дневник и сл.) и некњижевне (тематски есеј, обавештење, захтев, саопштење, реклама и др.);
I-A.3	води критички и конструктиван дијалог, аргументовано изnoseћи своје ставове;
I-A.9	разуме садржај писаног текста: уме да издвоји, анализира, процени/оцени и сумира информације из текста и изрази их (писмено и усмено) својим речима;
I-A.11	идентификује и анализира поруке и стилско-естетичке елементе књижевних дела.
	<i>Ученик/ученица разуме и прихвата да:</i>

I-B.4	садржај и начин изражавања мишљења могу допринети одржавању и побољшању комуникације, али и изазвати неспоразуме и сукобе.
-------	--

Математика и природне науке

	<i>Ученик/ученица зна и/или уме да:</i>
III-A.51	објасни интеракцију човека и животне средине и идентификује позитивне и негативне утицаје човека на животну средину;
III-A.52	разуме смисао и потребу одрживог развоја и критички анализира ситуације у којима постоје сукоби интереса између потребе економско-технолошког развоја и заштите животне средине;
III-A.53	анализира односе између еколошких, друштвених и економских система од локалног до глобалног нивоа.
	<i>Ученик /ученица разуме и прихвата да:</i>
III-B.8	сваки појединац је одговоран за очување природне средине у непосредном окружењу и шире и развија еколошку свест и делује у правцу заштите и одрживости животне средине.
III-B.9	треба да разуме предности, ограничења и ризике научних теорија и њихову примену и да покаже развијен став према доношењу исправних одлука и изградњи вредности, укључујући и морални аспект у решавању проблема.

Дигитална писменост

	<i>Ученик/ученица зна и/или уме да:</i>
IV-A.1	истражује и упоредује могућности познатих и нових дигиталних уређаја и самостално процењује, бира и користи оне који су најпогоднији за конкретну потребу и ситуацију;
IV-A.4	у сарадњи са другима анализира проблем, развија идеју и план за његово истраживање и решење и планира када и за шта користити ИКТ;
IV-A.6	бира и користи различите алате за обраду података, анализира податке и презентује их на различите начине, поштујући правила коришћења;
IV-A.8	на сигуран и одговоран начин користи дигитални садржај, образовне и друштвене мреже и дигиталне облаке.
	<i>Ученик /ученица разуме и прихвата да:</i>

IV-B.1	дигиталну писменост која је неопходна за свакодневни живот – олакшава учење, живот и рад, доприноси ширењу комуникације, креативности и иновативности, нуди разне могућности забаве.
IV-B.5	информације доступне у дигиталном простору треба користити етички, према дефинисаним правилима, и за добробит људи.

Лични и друштвени развој

	<i>Ученик/ученица зна и/или уме да:</i>
V-A.4	процени сопствене способности и постигнућа (укључујући предности и мане) и да на основу тога одреди приоритете који ће му омогућити развој и напредовање;
V-A.6	постави циљеве за учење и лични развој и ради на превазилажењу изазова који се јављају на путу њиховог остварења;
V-A.8	своје време организује на начин који ће му омогућити да ефикасно и ефективно оствари постављене циљеве и задовољи сопствене потребе;
V-A.10	примењује етичке принципе када вреднује исправно и погрешно у својим и туђим поступцима и да испољи врлинске карактерне особине (као што су: поштење, правичност, поштовање, стрпљење, брига, пристојност, захвалност, одлучност, храброст и самодисциплина);
V-A.14	активно слуша и реагује на одговарајући начин, показујући емпатију и разумевање за друге и изражавајући сопствене бриге и потребе на конструктиван начин;
V-A.17	тражи повратну информацију и подршку за себе, али и да пружи конструктивну повратну информацију и подршку у корист других;
V-A.18	истражује, поставља релевантна питања ради откривања проблема, анализира и процењује информације и сугестије и проверава претпоставке.
	<i>Ученик /ученица разуме и прихвата да:</i>
V-B.4	сваки његов/њен поступак има последице по њега/њу и/или његову/њену околину;
V-B.8	интеракција са другима је двосмерна - као што он има право да тражи од других да му/јој омогуће да буду задовољни својим властитим интересима и потребама, тако је он/она одговоран да даје простор другима да задовоље своје интересе и потребе;
V-B.9	тражење повратних информација и прихватање конструктивне критике воде ка личном напретку на индивидуалном и друштвеном нивоу (плану).

Друштво и демократска култура

	<i>Ученик/ученица зна и/или уме да:</i>
VI-A.2	анализира сопствено понашање у циљу побољшања, постављајући реалне и оствариве циљеве за активно деловање у заједници;
VI-A.4	изврши критичку рефлексију о различитим личним и друштвеним вредностима и понашањима у различитим контекстима (посебно у етички осетљивим ситуацијама), да поштује друштвено прихваћене норме и вредности, али и да их изазове када сматра да је потребно;
VI-A.8	сагледа шта повезује, а шта раздваја људе у заједници, пронађе начине да допринесе напретку заједнице, водећи рачуна о потребама и интересима свих;
VI-A.13	анализира појам људских права и права детета, идентификује случајеве кршења права и предузима радње за њихово неселективно поштовање;
VI-A.17	анализира утицај писаних, електронских и друштвених медија на јавно мњење и изабере поуздане изворе информација на којима ће заснивати своје ставове;
VI-A.19	објасни значај демократских процеса у друштву и примени принципе демократске партиципације унутар школе;
VI-A.27	исприча и објасни историју (друштвену, културну и политичку) свог народа и историје других народа који живе у нашој земљи и региону, са њиховим посебностима и у контексту заједничке историјске прошлости.
	<i>Ученик /ученица разуме и прихвата да:</i>
VI-B.1	остваривање сопственог идентитета доприноси јачању самопоуздања и личном развоју;
VI-B.6	лични ангажман и сарадња са другима су од суштинског значаја за остваривање заједничког јавног интереса;
VI-B.9	да сваки грађанин треба да преузме одговорност за промене у природи изазване људским активностима;
VI-B.10	познавање историје и географије омогућава боље разумевање света у коме живимо.

Технологија, технологија и предузетништво

	<i>Ученик/ученица зна и/или уме да:</i>
VII-A.6	изради план за израду производа са корисном вредношћу, направи производ, користећи одговарајуће материјале, алате и поступке, и провери његову функционалност;
VII-A.7	одреди цену производа, укључујући зараду, трошкове и дажбине.
	<i>Ученик /ученица разуме и прихвата да:</i>
VI-B.2	успешне идеје које воде ка личним, друштвеним и финансијским користима резултат су креативности, иницијативе, посвећености и истрајности;
VI-B.4	радна етика, културна осетљивост и однос према другима важни су за стварање и одржавање позитивне радне климе;
VII-B.5	ресурси нису неограничени и треба их користити одговорно.

РЕЗУЛТАТИ УЧЕЊА

Тема: ЛИКОВНИ ЈЕЗИК Укупно часова: 4	
Резултати учења: Ученик/ученица ће бити способан/способна да: 1. разликује дводимензионалну и тродимензионалну уметност и описује ликовне области користећи ликовни језик; 2. опише ликовне елементе и ликовне принципе за сваку ликовну област; 3. при описивању ликовних дела користи ликовни језик.	
Садржаји (и појмови):	Стандарди оцењивања:
• Ликовне области (ликовни језик, дводимензионална уметност, сликање (цртање), сликарство, графика, дизајн и визуелне комуникације у 2Д, тродимензионална уметност, скулптура, дизајн и визуелне комуникације у 3Д)	• Разликује дводимензионалну уметност (цртање, сликање, графика и дизајн и визуелне комуникације у 2Д) од тродимензионалне уметности (скулптура и дизајн и визуелне комуникације у 3Д). • Користи ликовни језик када описује ликовне области (цртеж, сликарство, графика, скулптура, дизајн и визуелне комуникације).

Ликовни елементи и ликовни принципи (линија и линијске вредности, смер, тон и тонска скала, валер, хармонија, контраст, простор, ритам, стилизација, орнамент)	Описује ликовне елементе и ликовне принципе: вредности линија и линија, правац, тон и тонску скалу, валер, хармонију, контраст, простор и ритам, стилизацију, орнамент за сваку ликовну област.
Естетска процена (мотив, идеја, техника)	Описује ликовно дело (мотив, идеја и техника) користећи ликовни језик.
Примери активности - Ученици, подељени у мале групе/парове, праве постере који илуструју поделу ликовних подручја (области) у оквиру дводимензионалне и тродимензионалне уметности. Затим поклањају плакате својим друговима из разреда. - Ученици креирају визуелни материјал о ликовним елементима и ликовним принципима (врсте линија и линија, правац, тон и тонска скала-валер, хармонија, контраст, простор и ритам) за свако ликовно подручје. - Ученици, подељени у групе, гледају дела из музеја широм света, при чему свака група бира један музеј из којег ће изабрати радове. Затим анализира радове кроз мотив, идеју, технику и ликовне елементе и описује их ликовним језиком. На крају свака група прави презентацију (на папиру или дигитално) на тему: Музеји широм света и презентује је својим друговима из разреда.	
Тема: ДВОДИМЕНЗИОНАЛНА УМЕТНОСТ Укупно часова: 24	
Резултати учења: Ученик/ученица ће бити способан/способна да: - разликује и примени различите линеарне вредности, правци и густине линија, комбинује различите линије, тонове, текстуре/шрафуре примењујући различите технике цртања; - разликује ахроматске од хроматских тонских скала, топле од хладних боја, хармонија из контраста, фигуративно од нефигуративне композиције и примена и усавршавање различитих сликарских техника при сликању из сећања и из сопствене маште; - разликује ахроматске тонове и светло-тамни контраст у графичким радовима и примени различите графичке технике и поступке; - разликује производе од графичког дизајна и креира идејна решења и производе из графичког дизајна по задатим мотивима и према сопственој замисли. Ученик/ученица ће: - развијати машту и креативност приликом израде ликовних стваралаштва; - развити способност за естетску процену ликовних радова и ученичких стваралаштва.	
Садржаји (и појмови):	Стандарди оцењивања:
Цртање и технике цртања (линија, линијске вредности, текстура, тон, техника цртања, површина, интензитет, шрафура, контура, облик, пастел)	- Разликује линеарне вредности и линеарне густине у природном простору. - Креира композицију комбиновањем линија, густине линија, текстура, тонске вредности и величине. - Примењује линије у различитим правцима, густинама и интензитетом (шрафирање) док добија различите тонске вредности. - Примењује линијске вредности и различите поступке кроз технику пастел.

	• Интерпретира смисао сопственог дела – цртежа. • Користи графичке компјутерске програме за цртање цртежа на основу фотографије.
• Сликање и сликарске технике (тон, тонске скале, валер, хроматске и ахроматске боје, топле и хладне боје, хармонија и контраст боја, комплементарни контраст, портрет, аутопортрет, фигуративни израз, нефигуративни израз, апстрактне форме)	• Препознаје тон/валер у ликовном/ученичком раду. • Разликује ахроматску од хроматске тонске скале и користи тонску скалу боја у слици. • Разликује топле и хладне боје. • Примењује топле/хладне боје. • Разликује хармонију од контраста боја. • Примењује хармонију комбиновањем боја. • Користи графичке компјутерске програме за креирање слике са комплементарним контрастом. • Користи фигуративни и нефигуративни израз. • Користи апстрактне форме када слика према сопственој машти. • Интерпретира значење/симболизам сопственог апстрактног сликарства.
• Графика и графичке технике (контраст, ахроматски тонови, плоха, гипсорец, колаграфија, текстура, висока штампа, дубока штампа)	• Разликује ахроматске тонове и светло-тамни контраст. • Креира графичко дело са светло-тамним контрастом (линеарно и плошно). • Примењује технику високе штампе (са матрицом у гипсорец) за израду графичког отиска. • Примењује графичку технику колаграфије за креирање графичког отиска (висока/дубока штампа или комбинација).
• Дизајн и визуелне комуникације у 2Д (графички дизајн, дизајн књиге, корице, илустрација, летак, банер, текст, орнамент, стајлинг, ритам)	• Разликује производе из области графичког дизајна: дизајн књига, флајера и банера. • Примењује орнамент у сопственом раду. • Креира идејно решење за корицу и илустрацију. • Интерпретира смисао и поруку сопственог дела. • Користи графичке компјутерске програме за креирање идејног решења за флајер или банер.
Примери активности • Ученици уочавају и препознају линијске вредности и густину линија геолошких слојева и других природних појава (посматрањем у природи или путем фотографије и других визуелних средстава) и цртају комбиновањем техника оловке, угља и фломастера. • Ученици цртају мотив мртве природе ахроматски и изражавају градијацију тонова и контраст светло-тамно угљем.	

- Ученици цртају мотиве из урбане средине и приказују места различите тонске вредности и користе линије различитог интензитета и преплитања (шрафирања) различитим техникама цртања (оловка, туш, фломастер).
- Ученици цртају на слободну тему примењујући различите врсте линија и тонова у једној боји у техници пастел. Истовремено истражују поступке за добијање линијске вредности брисањем крпом, памуком, гумом итд. Затим тумаче значење свог стварања.
- Ученици појединачно бирају једну фотографију. Уз помоћ графичких компјутерских програма цртају контуре облика у композицији, а затим попуњавају површине различитим шрафурама (по узору на Роја Лихтенштајна).
- Ученици препознају и упоређују тонове/валере у делима познатих уметника (Пол Кле, Виктор Вазарели) или у ученичким радовима.
- Ученици прегледају тонске скале и разликују ахроматске од хроматских тонских скала боја. Затим, користећи различите тонске скале, сликају пејзаж по сећању, на основу мотива: Мугра, Квечерина, Залез итд., темпера бојама, воденим бојама или гваш техником.
- Ученици разликују топле и хладне боје у кругу боја. Затим идентификују топле и хладне боје у окружењу (у учионици, у школском дворишту и сл.).
- Ученици подељени у парове бирају композицију познатог уметника. Затим један ученик фарба композицију топлим бојама, а други исту композицију боји хладним бојама (темперама или акрилним бојама). Затим парови презентују композиције разреду и сви заједно деле утиске које топле/хладне боје остављају на њих.
- Ученици посматрају примере дела познатих уметника (нпр. Клод Моне, Ван Гог, Џорџија О'Киф итд.) и у њима идентификују хармонију боја.
- Ученици сликају цветне елементе хармонијом боја, акварелима или темпером.
- Ученици посматрају примере дела познатих уметника (нпр. Ван Гог, Гоген, Матис, Клод Моне, Личеноски) и уочавају и разликују контраст боја од хармоније боја.
- Ученици сликају композицију користећи комплементарни контраст боја (црвено-зелена, плаво-наранџаста или љубичасто-жута) са мотивом портрета/аутопортрета, по узору на Ендија Ворхола, користећи компјутерске графичке програме.
- Ученици, подељени у мале групе/парове, техником колажа стварају фигуративну композицију мотива из флоре и фауне (комадићи картона, различите врсте папира, текстил и сл.).
- Ученици сликају нефигуративну композицију апстрактним облицима, према сопственој машти, у техници по избору ученика (по узору на Василија Кандинског, Џексона Полока, Петра Мазева итд.). Затим ученици приказују своје креације и представљају их својим друговима из разреда, тумачећи њихово значење/симболизам.
- Ученици гледају примере графичких радова и праве цртеж-скицу за графику (техника гипсаних плоча) са ахроматским тоновима и/или контрастом светло-тамно на задату тему Пејзаж или мртва природа.
- Студенти израђују графике у једној или двотонској техници гипса. За сваки тон ученик треба да направи посебну графичку подлогу/матрицу. Боја у жељеном тону се наноси на припремљене матрице помоћу ваљка. Штампане се врши по редоследу (прво светлији, па тамнији тон) према претходно направљеном цртежу.
- Ученици израђују матрицу штампе техником колаграфија. Материјали различите текстуре (конац, вуна, дрвофикс, тканине, листови, папири различите текстуре, перје, шмиргла, песак итд.) лепе се на пластичну или картонску подлогу како би се добила композиција

сачињена од различитих наглашених линија и текстура. На добијену површину/матрицу се наноси боја помоћу ваљка који се потом штампа на папиру (висока штампа), наглашавајући облике текстуром и контрастом.

- Ученици могу да одштапају матрицу колажа применом контрастних боја (једна боја се наноси ракелом – за дубоку штампу, а друга боја ваљком – за високу штампу), а затим реализују графички отисак у високом и дубоком штампању истовремено, али на мокром папиру.
- Ученици, подељени у мале групе/парове, посматрају различите производе графичког дизајна и класификују их на: дизајн књиге (корица, илустрација), флајер и банер. Затим од њих праве образовне дијаграме/постери које постављају у учионици и презентују их.
- Ученици посматрају примере орнамената из прошлости (у народној уметности: ткани и везени, на грнчарији и сл.), бележе ритам стилизованих облика и креативно их примењују у раду на мотиву: Народна ношња из мог краја.
- Ученици, подељени у мале групе/парове, израђују корице и илустрације за књигу по сопственом избору (поезија, проза) користећи технике цртања и сликања и њихове комбинације, комбинујући линије, облике, боје и орнаменте. Затим свака група/пар представља своју идеју другарима из разреда, повезујући је са фрагментом одабраног књижевног дела.
- Ученици креирају идејно решење комбинацијом слике и текста за флајер/банер на мотиву: Школа по сопственој мери. Штампају идејно решење и презентују га својим друговима из разреда, тумачећи визуелну и текстуалну поруку коју саопштавају кроз ове производе.

Тема: **ТРОДИМЕНЗИОНАЛНА УМЕТНОСТ**

Укупно часова: 8

Резултати учења:

Ученик/ученица ће бити способан/способна да:

1. разликује тродимензионалне облике пластичног обликовања у простору и примени различите вајарске технике и поступке;
2. препозна потребу за дизајном накита и амбалаже, примени стилизоване форме, изради идејно решење за дизајн накита и користи графичке компјутерске програме за дизајн амбалаже.

Ученик/ученица ће:

1. развијати машту и креативност при стварању уметничких дела;
2. развијати мануелне вештине;
3. развијати способност за естетску процену уметничких дела и ученичких стваралаштва.

Садржај (и појмови):

- **Пластично обликовање**
(скулптура, галеријска скулптура, минијатура, монументална скулптура, сапун, восак, простор, контраст, хармонија)

- **Дизајн и визуелне комуникације у 3Д**

Стандарди оцењивања:

- Разликује галеријску скулптуру, минијатурну и монументалну скулптуру.
- Примењује технику резбарења у изради минијатуре сапуна/воска.
- Идентификује контраст и хармонију величина и облика у тродимензионалном делу.
- Примењује обликовање са картоном приликом израде скулптуре.
- Компонује сложену скулптуру у простору од више материјала.
- Тумачи значење/симболизам направљене скулптуре.
- Препознаје производ из области дизајна накита.

(дизајн накита, серијски продукт, уникат, ритам, стилизација, филигран, амбалажа, Quiling (Квиллинг))	• Примењује стилизоване форме приликом дизајнирања накита. • Креира идејно решење за филигране у техници Quiling (Квиллинг). • Користи графичке компјутерске програме за креирање идејних решења за дизајн амбалаже.
Примери активности • Ученици, подељени у мале групе/парове, користећи интернет, посматрају примере различитих скулптура и разликују галеријску скулптуру, минијатурну и монументалну скулптуру. • Ученици израђују минијатуре са мотивом људске фигуре резбарењем у сапун/восак. • Ученици, подељени у мале групе/парове, посматрају тродимензионална уметничка дела и предмете из окружења, идентификују контраст и хармонију величина и облика и презентују налазе другима. • Ученици израђују скулптуре са облицима животиња од картона по узор на скулптуре Александра Калдера (са животињским облицима), а затим их фарбају темперним бојама. • Ученици, подељени у велике групе, праве скулптуру од жица и комбиновањем других материјала (алуминијумске фолије, картона, тканине и сл.) са мотивом по сопственом избору. Ученици излажу своје креације и представљају их својим друговима из разреда, тумачећи њихово значење/симболизам. • Ученици, подељени у мале групе/парове, путем интернета истражују тему накита некада и сада (историја, уникатност и серијска производња) и посматрају различите примере накита. Затим, примери штампају и креирају образовне дијаграме/постере које постављају у учионици и презентују. • Ученици разговарају о потреби израде накита у техници филигран. Затим креирају идејно решење за накит (минђуше, привезак, прстен, наруквица, брош, итд.) користећи оловку, туш итд. • Ученици реализују рад у техници Quiling (Квиллинг) са мотивом: Мој уникатни филигрански накит. • Ученици израђују скицу (идејно решење) за дизајн амбалаже: Кутија за накит, по сопственој замисли уз помоћ графичких компјутерских програма. Представљају идејно решење својим друговима из разреда описујући и објашњавајући идеју и употребу замишљеног предмета/амбалажа накита.	

ИНКЛУЗИВНОСТ, РОДНА РАВНОПРАВНОСТ/СЕНЗИТИВНОСТ, ИНТЕРКУЛТУРАЛНОСТ И МЕЂУПРЕДМЕТНА ИНТЕГРАЦИЈА

Наставник примењује инклузивност у настави путем укључивања свих ученика у све активности за време часа. Притом, омогућава да свако дете буде когнитивно и емоционално ангажовано путем коришћења одговарајућих методичких приступа (индивидуализација, диференцијација, тимски рад, подршка саученика итд.). Приликом рада са ученицима са сметњама у развоју примењује индивидуални образовни план (са прилагођеним исходима учења и стандардима оцењивања) и увек када је то могуће користи додатну подршку других особа (личне и образовне

асистенте, образовне медијаторе, туторе-волонтере и професионалце из школа са ресурсним центром). Редовно прати све ученике, нарочито оне из рањивих група, да би могао на време да идентификује тешкоће у учењу, да их подстиче и подржава у постизању резултата учења.

Приликом реализовања активности наставник подједнако третира и дечаке и девојчице, при чему води рачуна да им не додељује родно стереотипне улоге. Приликом формирања радних група настоји да обезбеди баланс у односу на пол. Приликом избора додатних материјала у настави користи илустрације и примере који су родно и етнички/културно сензитивни и подстичу родну равноправност, односно промовишу интеркултурализам.

Увек када је то могуће, наставник користи интерграцију тема/садржаја/појмова приликом планирања и реализације наставе. Интеграција омогућава ученицима да укључују перспективе и осталих наставних предмета у оно што изучавају овим наставним предметом и да повезују знања из различитих области у једну целину.

ОЦЕЊИВАЊЕ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА

Да би се ученицима омогућило да постигну очекиване стандарде оцењивања, наставник у континуитету прати активности ученика за време поучавања и учења и прикупља информације о напретку сваког ученика појединачно. За учешће у активностима, ученици добијају повратну информацију којом се указује на ниво успешности у реализацији активности/задатка и дају се смернице за побољшање (формативно оцењивање). У том циљу, наставник прати и оцењује:

- усмене одговоре на питања постављена од стране наставника или саученика;
- истраживачке активности током којих ученик врши посматрање, представљање резултата и њихову презентацију;
- практично извођење и активност часова при изради сопствених и заједничких радова;
- радови (цртежи, слике, графике, скулптуре, дизајни, илустрације, презентације, модели итд.);
- естетску процену уметничких дела и ученичког стваралаштва;
- одговоре за време квизова (кратких тестова) који су део учења.

Након завршеног учења сваке теме, ученик добија сумативну оцену у виду описа постигнутих стандарда оцењивања. Сумативно оцењивање се спроводи као комбинација резултата оствареног у практичним стваралачким активностима и теоријском делу – кроз усмене одговоре и проверу знања ликовног језика у комбинацији са оценом о напретку, која је констатована путем различитих техника формативног оцењивања.

Почетак имплементације наставног плана и програма	Школска 2025/2026.
Институција/ Носилац програма	Биро за развој образовања
Министарка за образовање и науку сагласно члану 30 став 3 Закона о основном образовању и васпитању („Службени лист Р. Северне Македоније“ бр. 161/19 и 229/20) доноси наставни план и програм за предмет <i>Ликовно образовање</i> за VII разред.	бр. 12-12122/2 8.11.2023 година Министар за образовање и науку, Доц. др Jeton Shaqiri, с.р. _____